

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Tomáše Rychlého a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobkyně: **M. K.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 10. 2019, č. j. 17 Ad 50/2019 – 19,

t a k t o :

- I. Návrh žalobkyně na ustanovení zástupce z řad advokátů **s e z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- III. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobkyně podala u Krajského soudu Ostravě (dále jen „*krajský soud*“) žalobu proti rozhodnutí ze dne 9. 7. 2019, č. j. X, kterým žalovaná rozhodla o zvýšení invalidního důchodu žalobkyně z prvního stupně na druhý stupeň a zároveň rozhodla o zvýšení procentní a základní výměry invalidního důchodu pro invaliditu druhého stupně od lednové splátky důchodu v roce 2019. Společně s žalobou požádala žalobkyně o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce z řad advokátů.

[2] Krajský soud usnesením ze dne 2. 10. 2019, č. j. 17 Ad 50/2019 – 19 (dále také jen „*napadené usnesení*“), přiznal žalobkyni osvobození od soudních poplatků v celém rozsahu (výrok I.), zamítl však její návrh na ustanovení zástupce (výrok II.).

[3] Krajský soud odůvodnil rozhodnutí neustanovit žalobkyni zástupce tím, že zastoupení advokátem není nutné k ochraně jejích práv. Žalobkyně je sice nemajetná a splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, z obsahu žaloby však soud dovodil, že žalobkyně se dostatečně orientuje v hmotněprávních i procesních předpisech, zná svá práva a je schopna je hájit a uplatňovat u soudu. O těchto schopnostech žalobkyně měl krajský soud povědomí také ze své úřední činnosti. Nadto předmětem soudního řízení není právně složitá otázka, protože těžiště sporu se nachází v posouzení zdravotního stavu žalobkyně. K tomu je příslušná posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí, což ostatně žalobkyně v žalobě sama správně dovozovala.

[4] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podala proti napadenému usnesení, konkrétně proti výroku o zamítnutí jejího návrhu na ustanovení zástupce z řad advokátů, kasační stížnost. V ní namítá, že je nemajetná a že její zdravotní stav je špatný. Poukázala na to, že prakticky ve všech soudních řízeních, které vede, jí byl zástupce ustanoven. V trestním řízení, které bylo proti osobě stěžovatelky vedeno, dokonce soudní znalec dospěl k závěru, že není trestně odpovědná z důvodu nepřičetnosti. Stěžovatelka dále nesouhlasí s tím, že předmětem řízení není posouzení složité právní otázky. Postupem krajského soudu je omezen přístup stěžovatelky ke spravedlnosti, neboť nebude schopna předložit potřebná tvrzení a důkazy, a tím účinně hájit svá práva. Navíc nemá finanční prostředky k tomu, aby se dostavila k nařízenému jednání u soudů mimo Ostravu.

[5] Stěžovatelka dále požádala o ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti a o osvobození od soudních poplatků.

[6] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

[7] K žádostem stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce Nejvyšší správní soud předně sděluje, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srovnej usnesení rozšířeného senátu zdejšího soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, č. 3271/2015 Sb. NSS; judikatura tohoto soudu je dostupná na www.nssoud.cz). Usnesení o neustanovení advokáta a osvobození od soudních poplatků nepochybně je takovým procesním rozhodnutím. Stěžovatelku tedy netíží poplatková povinnost. V tomto sporu by navíc Nejvyšší správní soud stěžovatelku k zaplacení soudního poplatku nevyzýval ani tehdy, kdyby kasační stížností napadla usnesení, kterým se řízení o žalobě končí. Osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu, které jí výrokem I. napadeného usnesení přiznal krajský soud, jí totiž podle § 36 odst. 3, věty poslední soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), svědčí i v řízení o kasační stížnosti. I pokud by však krajský soud o stěžovatelčině žádosti výslovně nerozhodl, vztahovalo by se na ni osvobození od soudních poplatků podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích.

[8] Z výše citovaného usnesení rozšířeného senátu současně plyne, že ač je povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. se neuplatní v případech, ve kterých kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jež slouží toliko k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Takovým typem rozhodnutí je i nyní napadené usnesení, jak je již výše uvedeno. V projednávané věci tak ani podmínka povinného zastoupení stěžovatelky advokátem nemusí být splněna.

[9] Protože však stěžovatelka o ustanovení advokáta výslovně požádala, zdejší soud se její žádostí zabýval. Dospěl přitom k závěru, že z kasační stížnosti v této věci je zřejmé, proč stěžovatelka napadá usnesení krajského soudu; jasně formuluje argumenty, proč jí měl být v řízení o žalobě ustanoven advokát, a je patrné, že se v dané problematice orientuje. Otázka ustanovení advokáta, která je předmětem tohoto řízení o kasační stížnosti, navíc není právně složitá. Za kritérium, podle něhož se posuzuje složitost právní otázky, totiž nelze považovat úspěch, či neúspěch, kterého stěžovatelka svou argumentací dosáhne. Tímto kritériem je pouze dostatečná míra srozumitelnosti (tzn. obsahová a formální kvalita) stěžovatelčiných argumentů, které svědčí o tom, že stěžovatelka správně chápe podstatu sporu. Toto kritérium stěžovatelka splňuje, a proto není třeba trvat na tom, aby byla zastoupena advokátem. Ustanovení zástupce z řad advokátů není v posuzovaném případě nezbytně třeba k ochraně práv stěžovatelky ve smyslu § 35 odst. 10 s. ř. s. Nejvyšší správní soud tedy její návrh na ustanovení zástupce zamítl (výrok I. tohoto rozsudku).

pokračování

[10] Poté Nejvyšší správní soud přistoupil k vlastnímu posouzení kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[11] Podstatou věci je otázka, zda je stěžovatelka schopna dostatečně hájit svá práva v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované specifikovanému v odstavci [1] výše.

[12] Podle § 35 odst. 10, věty první s. ř. s. *navrhovatelí, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.*

[13] Kasační soud se zabýval tím, zda krajský soud správně posoudil splnění, respektive nesplnění druhé podmínky pro ustanovení zástupce, tedy zda je takový postup nezbytný k ochraně práv stěžovatelky.

[14] Ze spisu krajského soudu plyne, že stěžovatelčina žaloba obsahuje všechny zákonem předepsané formální náležitosti, včetně vylíčení rozhodujících skutkových okolností a právní argumentace. Z žaloby je patrné, v čem stěžovatelka spatřuje nedostatky rozhodnutí žalované. Stěžovatelka nesouhlasí především se závěry posudkového lékaře o jejím zdravotním stavu, z nichž žalovaná při svém rozhodování vycházela. Obsah žaloby svědčí o tom, že stěžovatelka je schopna formulovat srozumitelné žalobní námítky, jimiž se dokáže brát o svá práva. Navíc jádro sporu nespočívá v posouzení primárně právní otázky, ale v posouzení stěžovatelčina zdravotního stavu, ke kterému je příslušná posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí. To ostatně sama stěžovatelka v žalobě předvídá a krajský soud tomuto jejímu tvrzení přisvědčil. Ustanovení advokáta, který z povahy věci není odborníkem v oblasti zdravotnictví, by tak pro stěžovatelku nepředstavovalo zásadní přínos při formulaci námitek týkajících se posouzení jejího zdravotního stavu.

[15] Nejvyšší správní soud proto souhlasí s krajským soudem, že k ochraně práv stěžovatelky v řízení o žalobě nebylo zapotřebí, aby jí byl ustanoven advokát (srovnej například rozsudky zdejšího soudu ze dne 31. 5. 2011, č. j. 5 Afs 20/2011 – 62, a ze dne 17. 9. 2015, č. j. 1 As 197/2015 – 19).

[16] Krajský soud posoudil v daném případě nesplnění podmínek pro ustanovení zástupce správně. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1, *in fine* s. ř. s. (výrok II. tohoto rozsudku).

[17] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 téhož zákona. Stěžovatelka neměla v řízení úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nevznikly. Soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok III. tohoto rozsudku).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. ledna 2020

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu